

İkinci Pencere: Eşya, vücut ve teşahhusatlarında, nihayetsiz imkânat yolları içinde

İkinci Pencere

Eşya, vücut ve teşahhusatlarında, nihayetsiz imkânat yolları içinde mütereddid, mütehayyir, şekilsiz bir surette iken birdenbire gayet muntazam, hakîmane öyle bir teşahhus-u vechî veriliyor ki mesela, her bir insanın yüzünde, bütün ebna-yı cinsinden her birisine karşı birer alâmet-i farika, o küçük yüzde bulunduğu ve zahir ve bâtin duygularıyla kemal-i hikmetle teçhiz edildiği cihetle o yüz, gayet parlak bir sikke-i ehadiyet olduğunu ispat eder. Her bir yüz, yüzer cihetle bir Sâni'-i Hakîm'in vücuduna şehadet ve vahdetine işaret ettikleri gibi bütün yüzlerin heyet-i mecmuasıyla izhar ettikleri o sikke, bütün eşyanın Hâlık'ına mahsus bir hâtem olduğunu akıl gözüne gösterir.

Ey münkir! Hiçbir cihetle kabil-i taklit olmayan şu sikkeleri ve mecmuundaki parlak sikke-i samediyeti hangi tezgâha havale edebilirsin?

Eşya, vücut ve teşahhusatlarında, nihayetsiz imkânat yolları içinde mütereddid, mütehayyir, şekilsiz bir surette iken

Bu cümlede iki çok ince merhale var: **vücut** ve **teşahhus**.

Önce "**vücut**" deniliyor. Yani bir şeyin **varlığa çıkması**. Ama bu sadece "var oldu" demektir; **nasıl bir şey olacağı henüz belli değildir**.

Mesela bir ressam düşün: Elinde boş bir tuval var. "Bir resim olacak" diyorsun ama o resmin ne resmi olacağı, nasıl görüneceği henüz belli değil. İşte bu hâl, vücuda çıkmaya yakın ama şekli belirlenmemiş bir durumdur.

Sonra "**teşahhus**" geliyor. Yani o var olan şeye **özel bir kimlik, şahsiyet ve belirli bir suret verilmesi**.

Az önceki örnekten devam edelim: Ressam artık karar veriyor; bu bir kuş resmi olacak, şu renkler olacak, şu detaylar olacak... Artık o resim “herhangi bir şey” değil, **belirli bir şey** oldu. İşte bu teşahhustur.

Eşya, yani varlıklar, yaratılmadan önce **sonsuz ihtimaller içinde bekliyor**.

Mesela bir insan düşün:

- Erkek de olabilirdi, kadın da
- Siyah saçlı da olabilirdi, sarı saçlı da
- Uzun da olabilirdi, kısa da
- Bambaşka bir yüzle de yaratılabilirdi

Yani ortada **nihayetsiz seçenekler var**, ama henüz bir tanesi seçilmiş değil. Bu hâl “mütereddid, mütehayyir” yani **kararsız ve belirsiz** bir hâl.

Vücut: O insan “yoklukta kalmıyor”, varlığa çıkarılıyor. Yani “hiç olmamak” ihtimali bırakılıyor, “olmak” tercih ediliyor.

Teşahhus: Ama sadece var olmakla kalmıyor; ona **özel bir yüz, özel bir karakter, özel bir yapı veriliyor**. Artık o, milyonlar içinde **tek ve eşsiz bir şahıs** oluyor.

Milyarlarca ihtimal içinden, senin yüzün seçiliyor. Artık sen “herhangi biri” değil, **tam olarak sensin**. İşte burada çok önemli bir sonuç çıkıyor:

Bu kadar ihtimal içinden **birini seçmek** ve onu da **hikmetle, ölçüyle, kusursuz şekilde belirlemek**, tesadüfle olamaz. Çünkü tesadüf seçmez, tesadüf ayırt etmez, tesadüf “en uygun olanı” belirleyemez.

Demek ki: Seni yokluktan varlığa çıkaran (**vücut veren**) ve sonra sana özel bir kimlik veren (**teşahhus kazandıran**) bir **ilim, irade ve hikmet sahibi Zât** var.

birdenbire gayet muntazam, hakîmane öyle bir teşahhus-u vechî veriliyor ki

“**Birdenbire**” denilmesi şunu ifade eder: Bu işler uzun uzun deneme-yanılma ile, karışık süreçlerle olmuyor. Bir bakıyorsun, ortada hiçbir şey yokken bir anda **tam teşekküllü bir yüz ortaya çıkıyor**.

Mesela anne karnındaki bir bebeği düşün: Başta göz yok, kaş yok, mimik yok... Ama kısa bir süreçte bir bakıyorsun ki **göz yerli yerinde, burun tam ortasında, ağız dengeli**.

“**Gayet muntazam**” yani son derece düzenli: O yüzün hiçbir yeri rastgele değil. Gözler tam olması gereken yerde, kulaklar simetrik, burun, ağız, çene birbirine ölçülü

Mesela bir ev düşün: Tuğlalar rastgele atılsa ortaya bir bina çıkmaz. Ama ölçüyle konulursa mükemmel bir yapı olur. İnsan yüzü de bundan çok daha hassas bir ölçüyle kurulmuş bir “sanat eseri”dir.

“**Hakîmane**” yani hikmetle, amaçlı: Bu yüz sadece güzel olsun diye değil; **işlevleriyle birlikte yaratılmıştır**. Göz sadece süs değil görür, dil sadece et parçası değil, konuşur, yüz ifadeleri sadece şekil değil, duyguyu anlatır

Mesela bir telefon düşün: Sadece dışı güzel olsa ama çalışmasa ne fayda? Ama hem şık hem işlevli olunca “akıllı bir tasarım” deriz. İşte yüz de böyle: hem estetik hem fonksiyonel.

“**Teşahhus-u vechî veriliyor**” yani o yüze **kişiye özel bir kimlik kazandırılıyor**: Dünyada milyarlarca insan var ama **hiçbiri senin yüzün gibi değil**. Bu çok dikkat çekici: Aynı göz, aynı burun, aynı ağız unsurları kullanılıyor... ama sonuçta ortaya **eşsiz bir yüz** çıkıyor.

Mesela harfler aynı: a, b, c... Ama bu harflerle sonsuz kelime yazılabiliyor. İnsan yüzü de böyle: Aynı parçalarla **sonsuz farklı yüzler** meydana geliyor.

İşte bütün cümlenin özü şu: Bir anda, son derece düzenli, tam hikmetli, ve tamamen kişiye özel bir yüz veriliyor.

mesela, her bir insanın yüzünde, bütün ebna-yı cinsinden her birisine karşı birer alâmet-i farika, o küçük yüzde bulunduğu ve zahir ve bâtın duygularıyla kemal-i hikmetle teşhiz edildiği cihetle o yüz, gayet parlak bir sikke-i ehadiyet olduğunu ispat eder.

“Her bir insanın yüzünde... bütün ebna-yı cinsinden her birisine karşı birer alâmet-i farika vardır.”

Yani her insanın yüzünde, onu diğer bütün insanlardan ayıran özel işaretler bulunur.

Dünyada milyarlarca insan var ama **iki yüz birebir aynı değil**. Mesela kalabalık bir meydanda annen seni uzaktan tanır. Neden? Çünkü senin yüzünde sana ait bir “işaret” var. Tıpkı parmak izi gibi, yüz de bir **kimliktir**. İşte buna “alâmet-i farika” deniyor.

“O küçük yüzde bulunduğu...”

Yani bu kadar farklılık, bu kadar ayırt edici özellik, küçücük bir yüzün içine sığdırılmış. Düşün: İki göz, bir burun, bir ağız... Parçalar aynı ama sonuç: **Sonsuz çeşitlilik**

Mesela aynı harflerle yazılan kitaplar gibi: Harfler aynı ama her kitap farklı. İnsan yüzü de

aynı “malzemelerle” ama **eşsiz bir sanatla** oluşturuluyor.

“Zahir ve bâtın duygularıyla kemal-i hikmetle teçhiz edilmiştir.”

Yani o yüz sadece dış görünüşten ibaret değil; hem dış hem iç yönleriyle donatılmış.

Zahir (dış): Göz görür, kulak işitir, dil konuşur, yüz mimikleri ifade eder

Bâtın (iç): Sevinç, hüznün, merhamet, öfke hepsi yüzde yansır

Mesela bir insanın yüzüne bakarak onun üzgün mü mutlu mu olduğunu anlarsın. Demek ki yüz, sadece bir şekil değil; **duyguların aynasıdır**. Ve bütün bunlar “kemal-i hikmetle”, yani **tam yerli yerinde ve maksatlı** verilmiştir. Hiçbir şey fazla değil, eksik değil, yanlış yerde değil.

o yüz, gayet parlak bir sikke-i ehadiyet olduğunu ispat eder.

Bir Yüz, Bütün Yüzleri Bilmeyi Gerektirir

Sizlere yirmi bin kelimelik bir lügat verilse ve bu lügata, lügatta olmayan bir kelimeyi eklemeniz istense, bu yeni kelimeyi ekleyebilmek için ilk önce ne yapmalısınız? İlk yapmanız gereken, lügatta geçen bütün kelimeleri ezberlemektir. Zira lügatta geçen kelimeleri bilmeden yeni bir kelime eklemek mümkün değildir.

Peki, sizlere yirmi bin kelimelik değil de sekiz milyar kelimelik bir lügat verilse ve bu lügatta olmayan her gün üç yüz elli bin yeni kelime eklemeniz istense, bunu yapabilir misiniz? Elbette hayır! Bunu yapabilmenin tek yolu o lügattaki sekiz milyar kelimeyi aynı anda bilmektir ki sekiz milyar birinci kelimeyi ekleyebilsin. Yani lügatın tamamını bilmeyen orda olmayan bir kelimeyi ekleyemez.

İşte bu misal gibi, insan nevi de bir lügattır. Her bir insanı bir kelimeye benzettiğimizde, şu anda bu lügatın sekiz milyar kelimesi vardır. İnsan lügatının kelimesi olan her bir insan, bir diğerine benzememektedir. Ve her gün bu lügata üç yüz elli bin yeni kelime eklenmektedir. Evet, her gün üç yüz elli bin insan doğmakta ve bu üç yüz elli bin ferden hiçbirinin yüzü daha önce yaratılmış bir yüze benzememektedir.

İlk insandan bugüne kadar gelmiş ve gelecek olan herkesin yüzünde Allah'ın bir olduğunu çok parlak bir şekilde gösteren bir tevhid mührü gözükmemektedir. Akılları hayrete düşüren tevhidin en parlak mucizelerinden biri olan bu mucize suretlerin farklılığıdır.

Her insanın yüzü diğerinden farklıdır. Hiçbir yüz diğerinin aynı değildir. Elbette bir yüzü diğerlerine benzetmemek için tüm yüzleri bilmek gereklidir. Tüm yüzleri bilemeyen, yeni doğan bir insana o benzersiz yüzü veremez. Demek bir yüzü yaratan kim ise tüm yüzlerin

yaratıcısı odur.

Burada **“sekiz milyar”** dememiz sadece meseleyi **zihne yaklaştırmak, ihata ettirmek içindir**. Yoksa hakikat bunun çok ötesindedir. Zira sadece bugün yaşayan insanlar değil; Hz. Âdem’den bugüne kadar gelmiş bütün yüzler birbirine benzemediği gibi, kıyamete kadar gelecek hiçbir yüz de diğerinin aynısı olmayacaktır.

Yani mesele, sekiz milyarla sınırlı bir farklılık değil; **geçmişi ve geleceği içine alan nihayetsiz bir çeşitlilik**dir. İşte bu kadar geniş bir dairede, hiçbir karışıklık olmadan, her birine ayrı bir sima vermek; ancak her şeyi kuşatan bir ilimle, her şeye yeten bir kudretle mümkün olur.

Peki bu birlik mührü sadece yüzlerde mi gözükür?

Elbette hayır. İnsanın yüzü gibi insanın gözleri de aynı mührü taşımakta ve hiçbir göz diğerine benzememektedir. şu anda gözler bu özelliğinden dolayı kimlik olarak kullanılmaktadır. Elbette bir gözü diğerlerine benzetmemek için tüm gözleri bilmek gereklidir. Tüm gözleri bilemeyen, yeni doğan bir insana o benzersiz gözü veremez. Demek bir gözü yaratan kim ise tüm gözlerin yaratıcısı odur.

Yine her insanın parmak izi, tamamen kendine özgüdür ve hiçbir parmak izi bir diğerine benzemez. Bu benzersizlik, kimlik tespiti ve güvenlik uygulamalarında hayati bir öneme sahiptir. Her insana benzersiz bir parmak izi vermek, tüm parmak izlerini bilmek mümkündür. Tüm parmak izlerini bilemeyen biri, yeni doğan birine bu benzersiz parmak izini veremez. Dolayısıyla, bir parmak izini yaratan kim ise, tüm parmak izlerini yaratan O’dur.

Rabbimiz birliğinin mühürlerini her bir şeyin üzerine vurmuştur. Öyle ki insanın başındaki saçlar ve DNA hücrelerine kadar her biri diğerinden farklıdır. Demek her bir göz, her bir saç, her bir parmak izi ve her bir DNA hücresi yaratıcısı olan Allah’ın bir olduğunu haykırmaktadır.

Peki bu birlik mühürleri sadece insanda mı gözükür?

Elbette hayır! Bir baharda yaratılan sineklerin sayısının çokluğunu hayal edebiliyor musunuz? Hiçbir sinek, diğer bir sineğin aynısı değildir. Elbette, bir sineği diğerlerine benzetmemek için tüm sinekleri bilmek gereklidir. Tüm sinekleri bilemeyen, yeni bir sineğe o benzersiz sureti veremez. Demek ki, bir sineği yaratan kim ise tüm sinekleri yaratan da odur.

Evet, insan yüzü gibi, yağmur damlasından kar tanesine, papatyalardan karanfillere, karıncalardan semanın yıldızlarına ve zerrelere kadar her bir mevcut, kendine mahsus bir suret ve şekil ile yaratılmaktadır. Hiçbiri diğerine benzememektedir.

Demek Vâhid olan Rabbimiz birliğinin mühürlerini her şeye vurmuş ve kendisinden başka bir ilah olmadığını akıl sahiplerine çok açık bir şekilde göstermiştir. Hal böyleyken Allah’ın varlığını ve birliğini inkâr edenler ve tüm bu harika faaliyetleri hayatsız ve şuursuz sebeplere atfedenler suretlerdeki bu benzersizliği ne ile izah edeceklerdir? Bu muhteşem filii ne

zamana kadar görmezden geleceklerdir?

Her bir yüz, yüzer cihetle bir Sâni'-i Hakîm'in vücuduna şehadet ve vahdetine işaret ettikleri gibi bütün yüzlerin heyet-i mecmuasıyla izhar ettikleri o sikke, bütün eşyanın Hâlık'ına mahsus bir hâtem olduğunu akıl gözüne gösterir.

Üstad'ın “**yüzer cihetle**” ifadesi, illa sayıyla sınırlı bir yüzü değil; **çokluğa, kesrete, sayısız delillere işaret eden bir kinaye** olarak da anlaşılabilir. Yani tek bir insan yüzü bile, saymakla bitmeyecek kadar çok yönüyle bir Sâni'-i Hakîm'in varlığına ve birliğine şehadet eder.

Gerçekten de bir yüzü düşündüğümüzde; şekli, simetrisi, estetiği, organlarının yerli yerinde oluşu, duyguları ifade edişi, diğer bütün insanlardan farklı oluşu... her biri ayrı bir cihetten “beni yapan var ve O hikmetle yapıyor” der. Bu yönüyle tek bir yüz, adeta çok dilli bir şahit gibi konuşur.

Hatta bu farklılık ve eşsizlik o kadar ince noktalara iner ki, sadece yüzün genel hatlarında değil; saç tellerine varıncaya kadar bir ayrılık, bir hususiyet görülür. Bir insanın başındaki binlerce saç telinin dizilişi, yönü, yoğunluğu bile kendine mahsustur. Kaşın çizgisi, kirpiğin sırası, cildin tonu... hepsi birleşerek öyle bir şahsiyet meydana getirir ki, dünyada onun aynısı bulunmaz.

İşte bu kadar ince, bu kadar detaylı ve bu kadar farklı bir teşahhus, tesadüfle izah edilemez. Çünkü tesadüf ne seçebilir, ne ayırabilir, ne de bu derece hikmetli bir farklılık kurabilir. Demek ki her bir yüz, en küçük ayrıntısına kadar **bilinerek, istenerek ve ölçülerek verilmiş** bir kimliktir.

Bu yüzden her bir yüz, çok cihetlerle bir Yaratıcı'nın varlığına delil olduğu gibi; bütün bu yüzlerde görülen ortak sanat dili, aynı ölçü, aynı hikmet ve aynı tarz da O'nun birliğine işaret eder. Yani her yüz ayrı ayrı “beni yapan var” derken, bütün yüzler birlikte “bizi yapan birdir” der.

Yani artık tek bir yüze değil, **yeryüzündeki bütün insan yüzlerine birlikte bak.** Milyarlarca yüz...

- Hiçbiri diğerinin aynısı değil
- Ama hepsinde aynı plan var (iki göz, bir burun, bir ağız)
- Aynı ölçü, aynı sanat dili, aynı hikmet

Yüzdeki azalar — göz, kulak, burun, ağız — **her insanda aynı plan üzere.** Bu, açıkça

birliği gösterir. Çünkü aynı sistem, aynı ölçü, aynı yerleşim... Bu kadar intizam, tek bir irade ve tek bir ilimden çıktığını ilan eder. Ama iş bununla bitmiyor...

Aynı plan korunurken, **hiçbir yüzün diğerine benzememesi** de yine birliği gösterir. Çünkü bu kadar çeşitliliği, karıştırmadan, şaşırmadan, çakıştırmadan yapmak; sonsuz bir ilim ve ihata ister. Birden fazla el karışsaydı: Ya düzen bozulurdu ya tekrarlar olurdu ya da benzerlikler artardı. Ama bakıyorsun: **Aynı kalıp, sonsuz farklı neticeler...**

Vahdet Mühürleri:

1- Benzememek (Farklılıkla Vahdet)

Hiçbir yüz diğerine benzemez. Bu kadar ayrılığı, karıştırmadan, şaşırmadan yapmak; ancak her şeyi bilen **tek bir ilme** aittir. **Çokluk içindeki bu kusursuz farklılık, vahdeti gösterir.**

2- Benzemek (Ortak Planla Vahdet)

Bütün yüzlerde aynı esas azalar vardır: iki göz, bir burun, bir ağız... Bu tek plan, tek sanat dili, tek üslup demektir. **Bu birlik içindeki benzerlik, vahdeti gösterir.**

3- İntizam (Düzenle Vahdet)

Her şey yerli yerinde, ölçülü ve dengeli... Eğer birden fazla el karışsaydı, bu kusursuz düzen olmazdı. **Bu muntazam intizam, vahdeti gösterir.**

4- Hikmet (Maksatla Vahdet)

Hiçbir aza boşuna değil; hepsi anlamlı ve gayeli. Gayeli iş, bilen ve isteyen bir tek Zât'ı ister. **Bu hikmetli yaratılış, vahdeti gösterir.**

5- Teşahhus (Şahsiyetle Vahdet)

Her yüz ayrı bir kimlik, ayrı bir imza... Bu kadar özel yaratılış, genel bir kalıp değil; **tek tek bilinen bir yaratmayı** gösterir. **Bu şahsiyetli fark, vahdeti gösterir.**

6- Suhulet (Kolaylıkla Vahdet)

Milyarlarca yüz, bir tek yüz kadar kolay yaratılıyor. Çoklukta zorlanmamak, sonsuz kudret sahibi **tek bir failin işidir.** **Bu kolaylık, vahdeti gösterir.**

7- Süreklilik (Devamla Vahdet)

Hız. Âdem'den bugüne aynı sistem, aynı sanat... Değişmeyen bir üslup, değişmeyen bir Zât'ı gösterir. **Bu devam, vahdeti gösterir.**

8- İhata (Kuşatıcılıkla Vahdet)

Geçmiş ve gelecek bütün yüzler bilinmeden, hiçbir yüz diğerinden ayrıştırılamaz. Her şeyi kuşatan ilim ise ancak **bir tek Zât'a mahsustur.** **Bu ihata, vahdeti gösterir.**

Netice: Benzemek de vahdet der, benzememek de... Düzen de vahdet der, hikmet de... Her bir yüz tek başına "O birdir" dediği gibi, bütün yüzler birlikte daha yüksek sesle "Allah birdir"

diye haykırır.

Ey münkir! Hiçbir cihetle kabil-i taklit olmayan şu sikkeleri ve mecmuundaki parlak sikke-i samediyeti hangi tezgâha havale edebilirsin?

“Ey münkir!” Yani hakikati inkâr eden kişiye doğrudan hitap: “Gel, bu gördüğünü açıklayabilir misin?”

“Hiçbir cihetle kabil-i taklit olmayan şu sikkeler...”

Buradaki “sikke”, her bir yüzde görülen **ilâhî mühürdür**. Ve deniliyor ki: Bu mühürler öyle ki **hiçbir yönden taklit edilemez**.

Gerçekten: Aynı sistemle sonsuz farklı yüz üretmek mümkün değildir ve en küçük detayına kadar eşsiz bir sanat var.

...ve mecmuundaki parlak sikke-i samediyet...”

Yani bu yüzlerin **hepsi birlikte düşünüldüğünde**, ortaya daha büyük bir mühür çıkıyor: Her şeyin kendisine muhtaç olduğu ama kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan bir Zât'ın (Samed'in) mührü.

Çünkü: Herkes aynı sisteme muhtaç (göz, hava, rızık...) Ama bu sistemi kuran hiçbir şeye muhtaç değil. Bütün yüzlerde görülen bu düzen ve birlik, işte bu **samediyet mührünü** gösterir.

Ve asıl soru:

“Hangi tezgâha havale edebilirsin?”

Yani: Bu kadar eşsiz, taklit edilemez, hikmetli sanatları **hangi sebebe bağlayabilirsin?**

- Tesadüf mü? → Seçemez, ölçemez
- Tabiat mı? → Şuursuz, bilemez
- Sebepler mi? → Kendileri de sanatlı, muhtaç

Hiçbiri bu işi açıklayamaz. Kısacası: **Delil ortada... Sanat ortada... Mühür ortada...**

Şimdi inkârcıya düşen tek şey kalır: Ya gerçeği kabul etmek... Ya da akla zıt bir şekilde inkârda ısrar etmek.